

Sa Date:

Su Subject:

Mo

Tue

Wed

Thu

Fri

حقوق اساسی ۲

گردآورنده: محمد امین شریفی

استاد: دکتر کاظمینی

مدرس نظام حقوق ایران

مباحث :

۱- رابطه و نسبت بین حکومت و سیاست با دین چیست ؟

۲- ولایت فقیه

۳- مجلس خبرگان

۴- شورای نگهبان

۵- قوه مجریه

۶- قوه مقننه

۷- قوه قضائیه

۸- مجمع تشخیص مصلحت نظام

اسلام نیز تواند نسبت به بحث حکومت بر تفاوت باشد زیرا:

ما یا قائلیم وجود خداوند نیستیم ← کجاست

وجود خداوند هستیم ← خداوند فقط خالق است [یعنی مدیریت

اجتماعی انسانها با عقل انسان است]

نکته:

او ما نیستیم (انسان محور) - سلولارسم (جبرایی

سلولار با لایسیت متفاوت است زیرا

دین از سیاست)

لایسیت کلاً دین را نفی می کند اما سلولار

خداوند شارع است [خداوند قانون

دین را قبول دارد اما نفس آن در حکومت

گذار است] یعنی مدیریت اجتماعی

و سیاست را قبول ندارد.

انسانها با اراده و حکیمانگی شارع است.

تاریخچه قانون اساسی:

اولین قانون اساسی در سال ۱۲۸۵ هـ.ش به امضای مظفرالدین شاه رسید.

در مقدمه حقوق اساسی بحث حقوق ملت اضافه می شود. بعد از انقلاب مد حقوق

اساسی جدید نوشته می شود. در سال ۱۳۶۸ هـ.ش قانون اساسی بازنگری

می شود.

۱. اصل مالکیت خداوند بر همه است

مقتضای اول: مالکیت خداوند بر همه عطا ممکن و جایز است.

مقتضای دوم: خداوند الهی، اعلم و ... است.

۲- لزوم همراهی مالکیت با عدالت در همه حوزه ← تخصیص

تطبیق

تقسیم و اجرا

۳- لزوم مشروعیت مالکیت

ارکان مالکیت (از منظر ۵)

- امر و نهی ← لزوم عبادت [امر و نهی عقلی، ارشادیه است نه مولوی پس الزام

آدرینت [

- الزام

- کفر و عجز ← ولایت و تصرف

- صلحت و مضرت داشتن امر و نهی

ولایت فقیه

معنای لغوی: دلی، آذرب، نزدیکی، دوستی، سرپرستی

Sa Date:
Su Subject:
Mo
Tu
We
Th
Fr

معنای اصطلاحی: ← مولی علیہ قمارب اداره‌ی امور خودست:

ملاک فداست مثل مبنوک، صغیر، سفیم، در این جا ولایت یعنی ولایت قیومیت، سرپرستی درستی و من تواند فقیه باشد فارق باشد، پیرو... باشد یعنی حداقل در می‌ها.
← مولی علیہ قمارب اداره‌ی امور خودست:

ملاک جامع است اما اموری وجود دارد که هدایت و سرپرستی دیگری را می‌طلبد: ولایت امور جامع.
در این جا ویژگی‌های ولی خاص و متفاوت می‌شود.

ولایت ← کلونیز: ولایت بر عالم طبیعیات که متطور ولایت شارع است
← تشریحی: قانون‌گذاری که به دست شارع است اما انبیاء و ائمه در چهار رجب خاص می‌توانند قانون‌گذاری کنند.
ولایت فقیه، ولایت تشریحی ندارد.

سوال ۱

ولایتِ خاصه بیرون هیچ اشکالی در افتاء و قضاء ولایت دارد اما آیا در
زعامت و حکومت هم ولایت دارد؟

مقدمه:

۱) امور حسیبه و امور که مطلوبیت ذاتی و ضرورت دارند

۲) شارع راضی به ترکش نیست

۳) متولی انجام ندارد

امور حسیبه به معنای خاصه یعنی ادرت بلا وارث، مال صغیر و ...

امور حسیبه به معنای عام یعنی تقلم اجتماعی، اجرائی حدود و ...

ولیه فقیه بر امور حسیبه و اخذ وجوهات ولایت دارد، اما در نگاه اول در

اموال و ناموس، احوال شخصی ولایت ندارد.

۴) اگر بوسیله حکومت ندارد فتواها محدود می شود و امور قضایی اجرائی شود

راه هایی که می توان ولایت را برای فقیه ثابت کرد: [تئوریها و شیوه ها]

۱) ضرورت اجتماع و حکومت (روشن عقلی)

۲) آیات و روایات (در روشن عقلی)

۳) لوازم منطقی اجراء برخی احکام [یعنی بدون برین احکام لازمی منطقی از حکومت

است یعنی تا حکومت نباشد آن احکام هم نیستند]

۴) شمولیت احکام اسلام [یعنی اینست که اقتدر جامع و کامل است در مورد حکومت

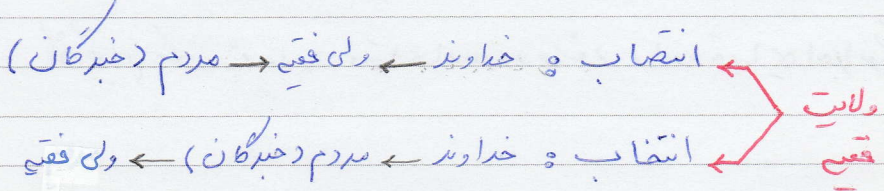
هم بحث دارد]

۵) نظر عرفی

۶) پرستش [نکته اصلی] انسان خلق شده است برای عبادت و این

پرستش زمانی به حد کمال می رسد که خلیفه است وجود داشته باشد]

۲ نظر در مورد ولایت فقیه و

اراده ملکیت شارع

حکیمان به چه معنا است؟

اشاعره: آنچنین که خداوند امر و نهی کند حین وقوع است.

معتزله: خداوند بر طبق مصلحت و مفیده حکم می کند. ملکیت به این معنا است.

وقت ماصیبات خود را اراده ملکیت شارع قرار دادیم پس می تواند حکومت کند

که آگاه ترین نسبت به مواضین شارع باشد.

آگاه ترین افراد معصومین هستند، حال آنکه معصوم نبود عقل حکم می کند شارع حقیر

برویم که یک پلیم پایین تر از معصوم است و او خقیق است.

پس ولی کسی است که دارای علم و عدالت باشد، این دو شرط خاص

است.

کسی که می خواهد ولی جامع باشد علاوه بر دو شرط خاص باید دارای یک شرط

عام باشد و آن کفایت است [یعنی مدیر، مدبر و ...]. اصل ۵ و ۱۰۹ ق. اساسی

۱) انتخاب : خداوند ← مردم (خبرگان) ← فقیہ

۱- خبرگان کافی هستند الف: و نیز کم فہم و متخصیص فقیہ را دارند

ب: نایبگان مردم هستند

پس خبرگان نشان دهنده، مقبولیت فقیہ هستند

۲- ہم چنین صلوٰۃ استدلال ازنا خلفتہ مشروعیت ہم دارد، پس امر مقبولیت

از بین رود مشروعیت ہم از بین می رود.

[خبرگان فقیہ را نصب و عزل می کنند] در نتیجہ خبرگان موضوعیت دارد.

لوازم سخن انتخاب :

خبرگان [مردم] می تواند اختیارات فقیہ را [در چهارچوب شرع] مشخص کند.

۲) انتخاب : خداوند ← فقیہ → خبرگان (مردم)

خبرگان نایب مقبولیت است [یعنی نایب بیعت مردم]

خبرگان فقیہ را کم مضروب خداوند از دست کشف می کند و الف فقیہ شرایط را از دست

دهد **منعزل** می شود. پس اگر خبرگان نباشد فقط مقبولیت از بین

می رود و به مشروعیت حدیث وارد نمی شود.

در تنجیم خبرگان طرفیت دارد.

لوازم منجیم انصاف:

خبرگان [مردم] نمی توانند اختیارات حقیه را مشخص کنند.

در انصاف تقلید قائل می شوند بین مقام ثبوت و اثبات، یعنی بین مشروعیت و

مقبولیت. یعنی مشروعیت از جانب خداوند است و فقط مقبولیت [بیت]

از طرف مردم است.

سوال:

قانون اساسی بر اساس کدام نظریه تدوین شده است؟

برخی قائل اند که قانون اساسی بر اساس نظریه انصاف تدوین شده و برخی

قائل اند که بر اساس نظریه انصاف تدوین شده است.

در ادامه ادله ای جمع کدام را مورد بررسی قرار دهیم.

دله قائلین بے انتخاب ق. اساسی

(۱) عدم وجود محدودیت زمانی

(۲) اصل ششم

(۳) عدم تصریح بے مسئولیت رهبر در برابر مردم برخلاف رئیس جمهور

(۴) وجود عبارت (انتخاب بر تعیین) در اصل ۱۰۷ سال ۵۸ معنای عام دارد.

(۵) اصل ۱۱۱ ← از مقام خود برکنار خواهد شد یعنی منغزل

لاکفه رده برکناری شود یعنی خبرگان فقط شخص می دهد و نه برکناری بین البرهبری رابط
خود را از دست دهد خود برکناری شود.

(۶) اصل ۵ سال ۵۸ (شناخته و پذیرفته باشند)

دله قائلین بے انتخاب ق. اساسی

(۱) اصل ششم

(۲) اصل پنجاه و ششم

(۳) حذف عزل رهبری توسط مجلس خبرگان اصل ۱۱۱

۳) نامه امام بر رئیس مجلس خبرگان و... در تبدیل عبارت (به مردم معرفی می نمایند)

به (انتخاب و معرفی می نمایند) در اصل ۱۰۷ سال ۶۸.

در هر دو نظریه اصل ۴ ذکر شده، انتخابی مطابق اصل ۴ می‌تواند، طبق این اصل باید به آراء عموم اتفاق در تعیین رهبر باشد انتخاب شود، انتخابی های نتواند الزاماً بود رهبر انتخاب شود باید در این اصل رهبری هم ذکر شده.

نکته:

بر اساس نظریه ۱ انتخاب وظایفی که در اصل ۱۱۰ ذکر شده وظایف رهبر است در رهبری تواند خارج از این وظایف تحمل کند اما بر اساس نظریه ۲ انتخاب این وظایف از باب مثال و یا از باب وظایف اهم رهبر است پس رهبر دارا وظایف دیگری هم است.

جواب: قانون اساسی بر اساس نظریه ۱ انتخاب تنظیم شده است زیرا کفایت قانون اساسی را تدوین کرده اند کما اینکه بوده اند که قابل به نظریه انتخاب بوده اند.

ولایت مطلقه

اطلاق: از راهی که آید یعنی شخصی آزاد است که

اطلاق ← از تمام جهات که برابر خداوند است

نبی یعنی از بعضی جهات ✓

حقیق و ارای ۲ قید اساسه است :

۱) طبق موازین اسلام محل می کند

۲) طبق مصالح و امور عمومی محل می کند

عبارت امام خمینی رحمه الله علیه: من حیثه کونهم سلطاناً علی الامة .

در مقابل ولایت مطلقه حکومت مطلق است یعنی حکومت استبدادی که این

دو هیچ ربطی به هم ندارند زیرا در ولایت مطلقه قیود وجود دارد که در حکومت

مطلقه وجود ندارد.

مجلس خبرگان

- ۱) مبنا ← نظریه‌ی خبرگان از باب بین و شورا است.
- نظر خبرگان از باب حکم کردن است.

۲) جایگاه ← اگر ولایت انتصابی باشد خبرگان موضوعیت دارد، یعنی ولایت و دایره‌ی اختیاری را خبرگان تعیین می‌کنند. [خبرگان نشان دهنده‌ی مقبولیت و مشروعیت ولعی است.]

← اگر ولایت انتصابی باشد ولایت طریقت دارد یعنی فقط ولعی را کشف می‌کنند و دایره‌ی اختیار ولعی در اختیار آن‌ها نیست.

[خبرگان نشان دهنده‌ی مقبولیت ولعی است.]

وظیفه‌ی خبرگان:

اصل ۱۷۷ [... تعیین رهبر به عهده‌ی خبرگان منتخب مردم است. ...]

۱- وظیفه‌ی استیفاء رهبر

۲- تعیین وظایف رهبر [طبق تقریبی استیفاء]

اقوال در مورد نظارت

عدم نظارت [طبق نظریه انتصاب]

نظارت متن استصاح رهبر [طبق نظریه انتصاب]

میان [قابل نوعی نظارت امان به شدت گروه قبلی]

آیا می توان بر رهبر نظارت کرد یا خیر؟

طبق قانون اساسی چیزی به نام نظارت وجود ندارد ولی طبق اصل ۱۱۱ می توان

نظارت بر رهبری را تشعیم گرفت.

نکته :

بر اساس اصل ۱۴۲ نظارت مالی بر رارایی رهبر وجود دارد.

اصل ۱۴۲ [دارایی رهبر، رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، وزیران، همسر و فرزندان

آنان قبل و بعد از خدمت توسط رئیس قوه قضائیه رسیدگی می شود که برخلاف حق

افزایش نیافته باشد.]

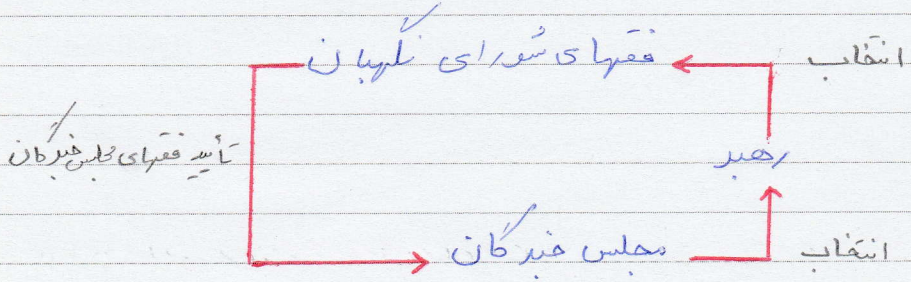
شبه دور : خبرنگان رهبر را مشخص می کنند . تأیید صلاحیت خبرنگان را شورای نگهبان

Sa Date:
Su Subject:
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

مختص می‌کند و خود فقهای شورای نگهبان را رهبر تعیین می‌کند.

به عبارت دیگر، فقهای شورای نگهبان، فقهای مجلس خبرگان را تأیید می‌کنند ← مجلس خبرگان، رهبر را انتخاب می‌کند ← رهبر، فقهای شورای نگهبان را انتخاب می‌کند.

اصل ۹۱] به‌طور پیاپی از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات، مجلس شورای اسلامی با آنها، شورای نگهبان تأیید می‌کند. زیر تکلیف می‌شود. ۱) شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مابین روز. انتخاب این عده با مقام رهبری است. ۲) ...

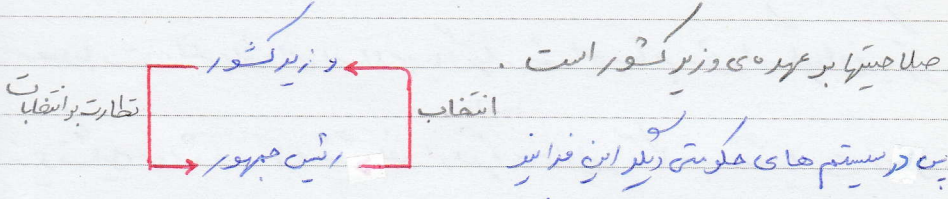
جواب به دوره: دور در امور حقیقه باطل است، نه در امور اعتباری و قدر ادراری. پس این ضرایب انتخاب رهبر دور باطل نیست زیرا امری اعتباری است.

در این دور استبانه دینی وجود دارد و آن اهمیت بنانی بر انقیاب رهبر است

سوال:

آیا در کشورهای دیگر چنین فرایندی وجود دارد؟

بله مثلاً در آمریکا وزیر کشور را رئیس جمهور انتخاب می کند، نظارت بر انتخابات و صلاحیتها بر عهده ی وزیر کشور است.

این در سیستم های حکومتی دیگر این فرایند

وجود دارد در این اشغال بنانی در این کشورها راه دارد.

قوه مقننه

قوه مقننه

دو مجلسی و در این نوع مجلس، مصوبات از محق بستری برخوردار است.

یک مجلسی: مجلس ایران تک مجلسی و دو رکنی است.

اصل ۹۳] مجلس شورای اسلام بدون شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد مگر در مورد

تصویب اعتبارنامه ی نمایندگان و انتصاب و نفي حقوقدان اعضای شورای

نگهبان [.

با توجه به این اصل مجلس شورای اسلام بدون شورای نگهبان اعتباری ندارد.

اصل ۱۵۷] قوای عالم در جمهوری اسلام ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و

قوه قضائیه که زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت است بر طبق اصول آئینه این

قانون اجمالاً می‌گردد. این قوا مستقل از یکدیگر اند [.

طبقه این اصل قوا مشخص شده و هر کدام مستقل از هم هستند.

اصل ۱۵۸] اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلام است که از نمایندگان

منتخب مردم تشکیل می‌گردد و مصوبات آن پس از طی مراحل که در اصول بعدی آید برای

اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد [.

Sa
Su
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

Date:
Subject:

اصل ۶۰۹ در مسایل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مملکت است

اعمال قوه مقننه از راه همه پرس و مراجع مستقیم به آراء مردم صورت گیرد.

درخواست مراجع به آراء عموم باید به تصویب $\frac{2}{3}$ مجموع نمایندگان مجلس برسد.

طبق این دو اصل قوه مقننه از $\frac{2}{3}$ طرف می تواند قانون نذارند. ۱. مجلس، ۲. همه پرس.

اصل ۶۲ مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب

می شوند تشکیل می گردد. شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان و کیفیت انتخابات

و قانون معین خواهد کرد.

اصل ۶۳ دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی چهار سال است. انتخابات هر دوره

باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود به طوری که تسو در هیچ زمان بدون مجلس

بماند.

طبق دو اصل بیان شده مجلس از نمایندگان مردم که با رأی مخفی مردم است تشکیل می شود

و مدت این نمایندگی ۴ سال است.

اصل ۶۴ عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی دوست و همتا در تقد است و از

تاریخ هم پیش سال یک هزار و سیصد و نسیبت هفت هجری شمسی پس از هر ده سال با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و تطایر آن حد اکثر

بیت تقدیر کننده می توان اضافه شود ... [۰]

الآن تعداد نمایندگان ۲۹۰ نفر است.

وظایف مجلس شورای اسلامی (قوه مقننه)

۱- قانون گذاری

اصل ۷۱] مجلس شورای اسلامی در عرصه مسائل در حدود مقدر در قانون اساسی

می تواند قانون وضع کند [۰]

اصل ۷۲] مجلس شورای اسلامی نمی تواند قوانین وضع کند که با اصول و احکام مذهب رسمی

کشور یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد [۰]

۲- تفسیر قانون عادی

اصل ۷۳] شرح و تفسیر قوانین عادی در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است [۰]

۳- تطایر

Sa
Su
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

Date:

Subject:

اصل ۱۷۲ مجلس شورای اسلامی حق تحقیق و تفحص در مقام امور کشور را دارد [۱].

الف - سوال از توه مجریه

اصل ۱۸۸ در هر مورد که عواطف یک چهارم طایفه نمایندگان مجلس شورای اسلامی

از رئیس جمهور و یا هر یک از نمایندگان از وزیر مسئول، درباره یکی از

وظایف آنها سوال کنند، رئیس جمهور یا وزیر موظف است در مجلس حاضر

شود و به سوال جواب دهد ... [۱].

ب - استیضاح

اصل ۱۸۹ نمایندگان مجلس شورای اسلامی به توانند در مواردی که لازم

است در استحضات وزیران یا هر یک از وزراء را استیضاح کنند ... [۱].

پ - مسئولیت رئیس جمهور در مقابل مجلس

اصل ۱۲۲ رئیس جمهور در حدود اختیارات و وظایف خود بموجب قانون

اساس و یا توافقی عادی به عهده دارد در برابر ملت و رهبر و مجلس شورای

اسلام مسئول است. [۱].

ت - تصویب قراردادها و توافق نامه های بین المللی

اصل ۷۷] عهدنامه ها، معاهده نامه ها، قراردادها و موافقت نامه های بین المللی

باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

اصل ۱۲۵] امضای عهدنامه ها، معاهده نامه ها، موافقت نامه ها و قراردادها

دولت ایران با سایر دولت ها و هم چنین امضای میمان های مربوط به

اتحادیه های بین المللی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی یا رئیس جمهور یا

نماینده قانونی او است.

ث - رأی اعتماد به وزرا

اصل ۱۳۳] وزراء توسط رئیس جمهور تعیین و برای رفتن رأی اعتماد به مجلس معرفی

می شوند.

ج - رئیس جمهور در برابر مجلس مسئول اقدامات هیأت وزیران است

اصل ۱۳۴] رئیس جمهور در برابر مجلس مسئول اقدامات هیأت وزیران

است.

بج - وزیرینت به مجلس مسئول است

ماده ۱۳۷ [هر یک از وزیران مسئول وظایف خاص خود در برابر رئیس

جمهور و مجلس است و در امری که به تصویب هیات وزیران رسد مسئول

اعمال دیگران نیز هست.]

خ - تصویب و نظارت بر بودجه دولت

اصل ۵۲ [بودجه سالانه کلی کشور به ترتیبی که در قانون مقرره شود از طرف دولت

تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم میگردد. ...]

اصل ۵۴ [دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی است. ...]

اصل ۵۵ [... دیوان محاسبات حسابها و اسناد و مدارک مربوطه را برابرقانون

جمع آوری و گزارش تقدیرغ بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس

شورای اسلامی تسلیم مینماید. ...]

> - تغییر خطوط امروزی کشور و حکومت نظامی

اصل ۷۸ [هرگونه تغییر در خطوط امروزی ممنوع است مگر اصلاحات جزئی با رعایت

مصلح کشور، بشرط اینکه یک طرفه نباشد و استقلال و تمامیت ارضی کشور

لطفاً نزنند و به تصویب $\frac{4}{5}$ مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد. [

اصل ۷۹] برقراری حکومت نظامی ممنوع است. در حالت جنگ و شرایط اضطراری

تخصیص آن، دولت حق دارد با تصویب مجلس شورای اسلامی موقتاً محدودیت‌ها

ضروی را برقرار نماید. [

نکته:

با توجه به اصل ۱۳۶ رئیس جمهور مستقیماً می‌تواند وزیر را اعزل کند و برای وزیر جدید
رای اعتماد از مجلس بگیرد.

اصل ۱۳۶] رئیس جمهور می‌تواند وزیر را اعزل کند و در این صورت باید برای وزیر یا

وزیران جدید از مجلس رأی اعتماد بگیرد. [

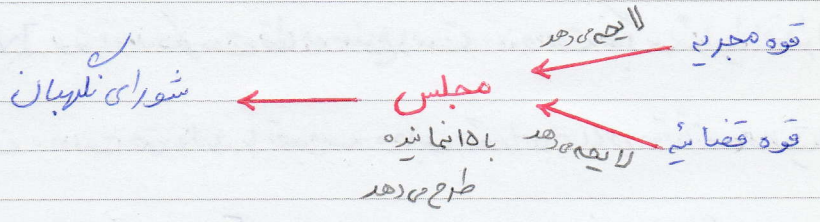
نکته:

۱- با توجه به اصل ۱۳۷ وزیر در مقابل ۲ نفر مسئول است ۱- رئیس جمهور ۲- مجلس

۲- در فهم بهتر قانون اساسی دیدن مشروع مذاکرات قانون اساسی و تفسیر شورای

نظریات لازم است.

مقدم:

اصل ۷۴] لوایح قانونی پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم می شود و طرح های

قانونی به پیشنهاد حداقل ۱۵ نفر از نمایندگان، در مجلس شورای اسلامی قابل طرح است.]

اصل ۵۷] قوای عالم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه

قضائیه که ... این قوا مستقل از یک دیگرند.]

سوال: طبق اصل ۵۷ قوه مجریه و قوه قضائیه دو نهاد مستقل هستند اما در اصل

۷۴ بیان شد لوایح بایرین پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم شود یعنی

هیأت وزیران در طار قوه قضائیه دخالت می کند. این تناقض دو اصل را چگونه

می توان حل کرد؟

اصل ۸۴ هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و

خارجی کشور اظهار نظر کند.

اصل ۸۵ سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست و ...

اصل ۸۶ نمایندگان مجلس در مقام انضام وظایف نمایندگی در اظهار نظر در رأی خود کاملاً

آزادند و نمی‌توان آنرا به سبب نظر آنی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرای که در

مقام انضام وظایف نمایندگی خود داده اند تعقیب یا توقیف کرد.

نکته:

طبقه ۳ اصلاحی به نکته حائز اهمیت است:

۱) نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری نیست.

۲) هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و می‌تواند در تمامی مسائل خارجی و داخلی

اظهار نظر کند.

۳) نمایندگان مجلس در اظهار نظر در رأی خود آزادند و نمی‌توان آنرا به خاطر نظر یا رأی که

در مجلس در مقام انضام وظایف نمایندگی دارند تعقیب یا توقیف کرد.

Sa Date:

Su Subject:

Mo

Tue

Wed

Thu

Fri

اصل ۶۹] مذاکرات مجلس سَو راہی ملے باید علنی باشد و گزارش کامل آن از

جریح را دیوید روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود....]

شورای نگهبان

اصل ۱۹۱] به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عموم مغایرت

مصوبات، مجلس شورای اسلامی با آنها، شورای به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر

تشکیل می‌شود: (۱) شش نفر از قزاقی عادل و ... (۲) شش نفر حقوقدان، در ...

اصل ۱۹۴] کلیه مصوبات شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای

نگهبان موظف است ... مورد بررسی قرار دهد و ضایحه آن را مغایر بپندرد برای تجدید نظر

به مجلس بازگرداند. در غیر این صورت مصوب قابل اجرا است. [۰

اصل ۱۹۶] تشخیص عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با احکام اسلام به

الکدیت فقهای شورای نگهبان و ... [۰

کلیه:

طبق اصل ۹۴ شورای نگهبان موظف است حداکثر ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول

قانون را تایید یا رد کند. در صورت تایید رئیس مجلس آن را به رئیس جمهور ابلاغ

می‌کند.

چه نیازی به شورای نگهبان است؟

اصل ۴۴ ملای قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی،

تظام سیاسی و غیر آنها باید بر اساس موازین اسلام باشد. این اصل بر اطلاق یا

عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دلیلی حاکم است و مشخصه این امر بر بهره

فقهای شورای نگهبان است. [

در جواب باید گفته شود وقتی ماهیت نظام را اراده ی حکیمان شارع دانستیم، نیاز به کسی

است که موازین اسلام را بفهمد و این امر وظیفه ی معتبر است لذا جمع را اکتفا

دا ده اند به نام شورای نگهبان که وظیفه اش پاسداری از اراده شارع است.

نکته:

طبقه اصل ۹۱ وظیفه ی اصلی شورای نگهبان ۱. عدم مغایرت مصوبات با اسلام

۲. عدم مغایرت مصوبات با قانون اساسی است.

طبقه اصل ۹۱ شورای نگهبان از ۶ نفر قسماً [با انتخاب رهبر] و ۶ نفر حقوقدان

۱] به پیشنهاد رئیس قوه قضائیه و تصویب مجلس [تکلیف شده است]

طبق اصل ۹۶ برای عدم مغایرت مصوبات با اسلام نظر ۶ فقیه و برای عدم

مغایرت با قانون اساسی نظر ۱۲ نفر مهم است.

وظایف شورای نگهبان

۱] نظارت بر انتخابات اصل ۹۹ [شورای نگهبان نظارت بر انتخابات

مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجع به آراء عمومی

و همه پرسی را بر عهده دارد.]

۲] نظارت بر مصوبات مجلس اصل ۷۴ [لوايح قانونی پس از تصویب هیات

وزیران به مجلس تقدیم می شود و طرح های قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از

دانشمندان، در مجلس شورای اسلامی قابل طرح است.]

۳] تفسیر قانون اساسی اصل ۹۸ [تفسیر قانون اساسی به عهده شورای نگهبان

است که با تصویب ۳ آنگان انجام می شود.]

اصل ۱۱۴] ریاست هیأت وزیران با رئیس جمهور است که بر کار وزیران نظارت

دارد و ...]

طبق این اصل نظارت بر هیأت وزیران با رئیس جمهور است. [توجه مجرب]

اصل ۱۵۶] قوه قضائیه قوه احی است متعلقه که نسبتاً بن حقوق فردی را احی می و مسئول

تحقق بخشیدن به عدالت و عهدیه دار وظایف زیر است: (۱) رسیدگی و صدور حکم در مورد

تظلمات در ... (۲) احیای حقوق عامه و ... (۳) نظارت بر حسن اجرای قوانین

...]

اصل ۱۶۱] دیوان عالی کشور به منظور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در معالیم و ایجاد

وحدت رویه قضائیه و انجام مسئولیت های که ملحق قانون به آن معول می شود بر اساس

قوانین که رئیس قوه قضائیه تعیین می کند تشکیل می گردد.]

طبق این دو اصل نظارت بر حسن اجرای قوانین با قوه قضائیه است که از جرائع دیوان

عالی کشور صورت می گیرد.

نکته:

- ۱- در اکثریت کشورها نهاد وجود دارد که وظیفه شوراهای نگهبان را انجام می دهد یا این نهاد است که چون آنها شروع می کنند بین تطبیق و مغایرت قانون با شرع را حرم ندارند.
- ۲- اکثر نظارت های بیان شده جنبه استصوابی است.

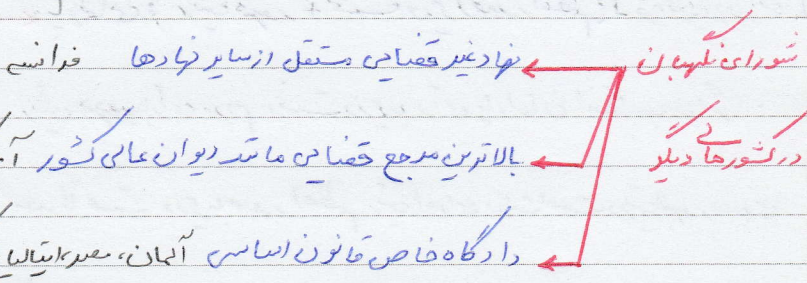
طبق اصل ۹۹ که نظارت بر انتخابات است، جنبه آن استصوابی است.

دلیل استصوابی بودن نظارت بر انتخابات (۱) تفسیر شورای نگهبان

(۲) قانون عالی مصوب ۱۳۷۴

(۳) اطلاع داشتن اصل

۹۹

اصل ۱۲۲] رئیس جمهور در حدود اختیارات و وظائف که بموجب قانون اساسی و یا

قوانین عادی به عهده دارد در برابر ملت و رهبر و مجلس شورای اسلام مسئول

است. [

اصل ۱۳۳] در زاء توسط رئیس جمهور تعیین و برای رفتن رأی اعتماد به مجلس معرفی

می شوند و ... [

اصل ۱۳۴] ریاست هیأت وزیران با رئیس جمهور است که بر کار وزیران نظارت

دارد و ... [

پارلمانی : رئیس جمهور + نخست وزیر (صدر اعظم) [قوه مجریه در رکنی]

قوه مجریه

رئیس جمهور با رأی مردم و نخست وزیر با رأی پارلمان انتخاب می شود.

معمولاً نخست وزیر یا صدر اعظم رئیس اجرائی دولت است در رئیس جمهور جنبه ای
نظارتی دارد.

ریاسته : رئیس جمهور با رأی مستقیم مردم [قوه مجریه یک رکنی]

وظائف طان قوه مجریه :

۱) اجرای تصمیمات قواهی دیگر (مانند تصمیمات قضایی مربوط به دولت)، اجرای قوانین

قوه مقننه و ...)

۲) تصمیم گیری (مانند بخش نامه ها و آیین نامه های که دولت بیان می کند)

۳) تصمیم سازی (مثل لایحه ها که در دولت به مجلس می رود)

نکته :

مخاطبان دولت کارمندان دولت هستند که بخش نامه ها را باید اجرا کنند.

سوال :

آیا دولت می تواند بخش نامه ای صادر کند که مخالف آن غیر کارمندان دولت است ؟

بله ولی باید به مجلس برود تا تصویب شود.

رئیس جمهور :

اصل ۱۱۳] پس از مقام رهبری رئیس جمهور عالی ترین مقام است و مسئولیت

اجرای قانون اساسی در ریاست قوه مجریه را جزو دراموری که مستقیماً به رهبری مربوط

Sa
Su
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

Date:

Subject:

مربوط می شود بر عمده دارد.

طبق این اصل رئیس جمهور بعد از مقام رهبری بالاترین مقام را دارد.

اصل ۱۱۴ رئیس جمهور بر پایه مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم انتخاب می شود و

انتخاب مجدد او به صورت متوالی تنها یک دوره بلا مانع است.

اصل ۱۱۵ رئیس جمهور باید از میان رجال مذهبی و سیاسی که واجد شرایط زیر باشند

انتخاب گردد: ایرانی الاصل، تابع ایران، مدیر و مدیر، دارای حسن سابقه و امانت و

تقوی، مؤمن و معتقد، مبایض جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.

طبق این اصل رئیس جمهور باید ایرانی الاصل و تابع ایران باشد. پس اگر ایرانی الاصل

باشد ولی تابع ایران نباشد نمی تواند رئیس جمهور باشد.

سوال:

متصور از رجال سیاسی در این اصل یعنی چه؟ آیا منظور فرد با سابقه سیاسی

است و نه صل مرد و زن می شود و یا با این اصل زن خارج می شود؟

اصل ۱۹ مردم ایران از هر قوم و قبلیه ای که باشند از حقوق مساوی برخوردارند

Date:

Subject:

درنگ، نژاد، زبان و مآخذ اینها سبب استیاذ نخواهد بود.

اصل ۲۰] همه ی افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در رعایت قانون قرار دارند

و از همه ی حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین

اسلام برخوردارند.

طبق این دو اصل زن هم می تواند رئیس جمهور شود، پس منظور از رجال فعالیت است

این از زمین نخواهد در انتخابات شرکت کند و او را ثبت نام می کنند ولی ممکن است

در صلاحیت شود.

اصل ۱۱۵، ۱۱۷] رئیس جمهور با اکثر مطلق آراء شرکت کنندگان انتخاب می شود ولی

هرگاه در دوره نخست هیچ یک از نامزدها چنین اکثریتی بدست نیابند، روز جمعی

دو هفته بعد برای بار دوم رأی گرفته می شود....]

برای اینکه رئیس جمهور انتخاب شود باید ۵۰ درصد + اکثر رأی داشته باشد

یعنی مثلاً اگر ۴ میلیون شرکت کرده باشند و ۱ میلیون از رأی های باطل باشد

که که ۲۰ میلیون + اکثر رأی داشته باشد رئیس جمهور است پس این های باطل

Sa
Su
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

Date:
Subject:

هم حساب است .

بنده ۹ ماده ۱۱۰ [اعضاء حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم ...]

سوال:

آیا مقبل از اعضاء حکم ریاست جمهوری ، رئیس جمهور محبوب می شود ؟

تا قبل از اعضاء رهبری ، رئیس جمهور فرضی که از طریق انجام دهد و رهبری می تواند به دلیل مسائل اعضاء کند ، پس تا قبل از اعضاء رهبری ، رئیس جمهور محبوب نمی گوید و این تفسیر ریاست جمهوری توسط رهبری که فرانسوی تر لغو نیست .

اصل ۱۲۱ [رئیس جمهور در مجلس شورای اسلامی در جلسه ای که با حضور رئیس قوه قضائیه و اعضاء شورای نگهبان تسلیم می شود به ترتیب زیر سوگند یاد می کند ...]

اصل ۱۲۰ [رئیس جمهور استعفای خود را به رهبر تقدیم می کند و تا زمانی که استعفای او پذیرفته نشده است به انجام وظایف خود ادامه می دهد .]

اصل ۱۳۱ [در صورت فوت ، عزل ، استعفا یا غیبت یا بیماری بیش از دو ماه

رئیس جمهور و یا در مواردی که صورت ریاست جمهوری با بیان یافته و ...]

Sa Date:

Su Subject:

Mo

Tue

Wed

Thu

Fr

پس باید این ریاست جمهوری به ۲ صورت است (۱) اختیاری که با استعفا است

(۲) قهری که با پایان مدت، فوت

و یا با غیبت طولانی صورت میگیرد

اصل ۱۸۹] نمایندگان مجلس شورای اسلامی می توانند در مواردی که لازم می آید هیأت وزیران

یا هر یک از وزراء را استیضاح کنند [۰۰۰۰۰۰]

بند ۱۰ اصل ۱۱۰] عزل رئیس جمهور یا در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم یوان عالی

کشور به تخلف وی از وظایف قانونی یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی

بر اساس اصل ۱۱۰ و ۱۱۱ انجام میگیرد.

مسئولیت های رئیس جمهور :

۱- سیاسی اصل ۱۲۲] رئیس جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به موجب قانون

اساسی و یا قوانین عادی بر عهده دارد در برابر ملت و رهبر و مجلس

شورای عالی است.

پس در برابر رهبر، مجلس و مردم مسئول است.

اصل ۱۳۴] ریاست حیات و زیران با این جمهور است که بطار وزیران

تعارف دارد و...

هم چنین مسئول اقدامات خود و وزیران است.

۲- مالی اصل ۱۴۲] دارایی اعیان، زمین جمهور، معاونان زمین جمهور،

وزیران و همسر و فرزندان آنان قبل و بعد از خدمت توسط زمین

قوه حقیقتاً رسیدگی می‌شود که برخلاف حق افراطی نیافته باشد.

۳- حقوق اصل ۱۴۹] مردم ایران از هر قوم و قبیل که باشند از حقوق مساوی

برخوردارند و زن، نژاد، زبان و مذهب آنها سبب امتیاز نخواهد بود]

اصل ۱۰۷] ... هر چه در برابر قوانین باشد یا افراد کشور مساوی است]

نشد ۱۰ اصل ۱۱] عدل زمین جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از علم

دیوان عالی کشور به تخلف و سایر وظایف قانونی، بر آرای مطبوع شورای

اسلامی و عدم کفایت در برابر اصل ۱۸۹].

اصل ۱۴] رسیدگی به اتهامات زمین جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جرائم

Date:

Subject:

ماده‌ی با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه‌های عمومی دادستری انجام

Mo

Tue

Wed

Thu

Fri

به شود.

این اصل دارای ۲ قید است (۱) جرائم عاری

(۲) اطلاع مجلس شورای اسلامی

وظایف رئیس جمهور:

اصل ۶۰ [اعمال قوه مجریه جز در امور که در این قانون مستقماً بر عهده رهبری نژارده

شده از طریق رئیس جمهور و وزیران است.]

مهم‌ترین اصل برای رئیس جمهور: اصل ۱۱۳ [پس از مقام رهبری رئیس جمهور عالی

ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی در راستای قوه

مجریه را جز در امور که مستقماً به رهبری مربوط می‌شود بر عهده دارد.]

چین صلیب این اصل ۱ - عالی‌ترین مقام بعد از رهبری است.

۲ - مسئول اجرای قانون اساسی است.

نکته:

در این اصل اجرای قانون اساسی به صورت مطلق آمده یعنی تمام اصول را

Sa
Su
Mo
Tu
We
Th
Fr

Date:

Subject:

در برهه گذرد، پس حلقه این اصل رئیس جمهور می تواند در قوای دیگر فعالیت کرده و به
آنها تدر دهد، اما بر اساس تفسیر شورای نگهبان مسئولیت اجرائی در اصل
۱۱۳ شامل تذکر، تحقیق، تفحص و نظارت نمی باشد.

وظایف:

۱) انتخاب و عزل هیئت وزیران

اصل ۱۳۳] وزرای قوا توسط رئیس جمهور تعیین و برای رفتن رأی اعتماد به مجلس معرفی می شوند.

اصل ۱۳۴] رئیس جمهور می تواند وزرای را عزل کند و در این صورت باید برای زری یا وزیران

جدید از مجلس رأی اعتماد بگیرد...

اصل ۱۳۷] هر یک از وزیران مسئول وظایف خویش در برابر رئیس جمهور و مجلس

است و در امری که به تصویب هیئت وزیران هر یک مسئول اعمال دیگران

نیز هست.

۲) ریاست کابینه هیئت وزیران

اصل ۱۳۴] رئیس جمهور می تواند برای انجام وظایف قانونی خود معاونان را استعفا بدهد

معاون اول رئیس جمهور با موافقت وی اداره هیأت وزیران و معاونین

ها هفتگی سایر معاونت ها را به عهده خواهد داشت. [

اصل ۱۳۳] ریاست هیأت وزیران با رئیس جمهور است که بر کار وزیران نظارت

دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هفتگ ساخته تصمیم های وزیران و هیأت دولت

می پردازد. [

نکته:

معاونان رئیس جمهور در مقابل مجلس مسئولیتی ندارند.

۳) تعیین خط مشی دولت

اصل ۱۳۴] ... و با همکاری وزیران برنامه و خط مشی دولت را تعیین و قوانین را

اجرا می کند. [

۴) تعیین سرپرست برای وزارتخانه ها

اصل ۱۳۵] ... رئیس جمهور می تواند برای وزارتخانه های که وزیر ندارند حواله اثر

برای مدت سه ماه سرپرست تعیین نماید. [

طبق اصل ۱۳۵ چند سوال مطرح می شود:

۱- آیا سید مرتضی مسئولیت های وزری را دارد؟

ظاهر آنست که سید مرتضی تفاوتی با وزری ندارد و دارای وظایف وزری است.

۲- اگر در این سه ماه است که اینها را انجام داد آیا مثل وزری باید پاسخگویی مجلس باشد؟

خیر، مسئولیت در مقابل مجلس ندارد بلکه مسئولیت در مقابل رئیس جمهور است زیرا رئیس جمهور او را انتخاب کرده است بدون دخالت مجلس.

۳- اگر این سه ماه بگذرد و وزری مشخص نشد آیا این سید مرتضی بکنند و می شود

در رئیس جمهور جای او را می گیرد یا خیر؟

تفسیر شورای نگهبان بر رئیس جمهور رضی تواند سید مرتضی باشد. تعین سید مرتضی برای

بیشتر از یک ماه امکان ندارد.

طبق این تفسیر شورای نگهبان یک راه باقی می ماند و آن حکم حکومتی است یعنی

با تأیید رهبر سید مرتضی وظیفه می خورد و ادامه می دهد.

Date:

Subject:

اصل ۱۲۴] رئیس جمهور می تواند برای انجام وظایف قانونی خود معاونان داشته

باشد ... [

اصل ۱۲۷] رئیس جمهور می تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیأت

وزیران نمایند، یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص تعیین نماید ... [

اصل ۷۰] رئیس جمهور و معاونان او و وزیران به اجتماع یا با افراد حق شرکت در

جلسات علنی مجلس را دارند ... [

این به اصل بیانگر این است که رئیس جمهور علاوه بر وزرای به صلاح دید خود همکاران

داشته باشد مثل معاونت و نماینده های ویژه، البته این نماینده های ویژه با

تصویب هیأت وزیران تعیین می شوند.

(۵) حاضر شدن در مجلس برای پاسخگویی یا استیضاح. (اصل ۷۰)

اصل ۱۸۸] در هر مورد که مداخله $\frac{1}{4}$ کل نمایندگان مجلس شورای اسلامی از رئیس جمهور

و یا هر یک از نمایندگان از وزیری مسئول درباره هر یک از وظایف آنان

موال کنند، رئیس جمهور یا وزیری موظف است در مجلس حاضر شود و به سوال جواب دهد ... [

Sa Date:
Su Subject:
Mo
Tu
We
Th
Fr

اصل ۱۸۹. در صورتی که حداقل یک سوم از نمایندگان مجلس شورای اسلامی

رئیس جمهور را در مقام اجرای وظائف مدیریت قوه مجریه و اداره امور

اجرائیه کشور مورد استیضاح قرار دهند، رئیس جمهور باید وظایف مدت یک

ماه پس از طرح آن در مجلس حاضر شود و ... [

۶) امضای قراردادها و توافق نامه های بین المللی [البتّه بین از تصویب مجلس]

اصل ۱۲۵. [امضای غیرنامه ها ، معاو له نامه ها ، موافقت نامه ها و قراردادها

دولت ایران با سایر دولت ها و همچنین امضای پیمان های مربوط به

اتحادیه های بیخ المللی بین از تصویب مجلس شورای اسلامی با رئیس جمهور

پایان نامه ی قانون او است . [

۷) امضای استوارنامه ی سفیران

اصل ۱۲۸. [سفیران ، مأموران و وزیر امور خارج و تصویب رئیس جمهور تعیین می شوند

رئیس جمهور استوارنامه سفیران را امضای می کند و استوارنامه سفیران

کشورهای دیگر را امضا نیز می کند . [

Sa Date:

Su Subject:

Mo

Tue

Wed

Thu

Fri

۸ اعطای نشان های دولتی

اصل ۱۲۹ [اعطای نشان های دولتی باریش جمهور است]

المتم این نشان ها با تصویب هیئت وزیران است.

۹ ریش شورای امنیت ملی

اصل ۱۷۶ [به منظور تأمین منافع ملی و پاسداری از انقلاب اسلامی و تمامیت ارضی

و حاکمیت ملی شورای عالی امنیت ملی به ریاست ریش جمهور با وظایف

زیر تشکیل می گردد ...]

هم چنین ریاست عالی انقلاب فرهنگی بر عهده ریش جمهور است که در

قانون اساسی ذکر شده است.

۱۰ عضویت در شورای وقت رهبری

اصل ۱۱۱ [... در صورت فوت، کناره گیری یا عزل رهبر خیرتان موظفند در اسرع وقت

نسبت به تعیین و معرفی رهبر جدید اقدام نمایند تا هنگام معرفی رهبر، شورای

مکمل از ریش جمهور در ... همه وظایف رهبری را به طور موقت بر عهده می گیرند]

Sa
Su
Mo
Tu
Wed
Thu
Fri

Date:

Subject:

۱۱) یکی از امتیازات حقوق رئیس جمهور است که عضو مجمع تشخیص مصلحت

تظام است.

۱۲) اعضای مصوبات مجلس و نتیجه ی همه پرس

اصل ۱۲۳ رئیس جمهور موظف است مصوبات مجلس یا نتیجه ی همه پرس را این

از طر مراحل قانونی و ابلاغ به وی امضا کند و برای اجراء در اختیار مسئولان

بگذارد.

Sa Date:

Su Subject:

Mo

Tue

Wed

Thu

Fri

قوه قضائیه

تنها قوه ای که ارتباط مستقیم با رهبر دارد.

اصل ۱۱۰ بند ۶: لقب و عزل و قبول استعفای عالی ترین مقام قوه قضائیه...

اصل ۵۷: قوای عالم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و

قوه قضائیه...

اصل ۱۵۶: قوه قضائیه قوه ای است مستقل که بستیان حقوق فردی و اجتماعی و

مسئول حقوق مجسدين به عدالت و عهده دار وظائف زیر است: ۱- ...

اصل ۱۶۴: قاضی را اشخاصی از مقامی که شایسته آن است بدون معامله و شوبت

مهم یا تلفظ که موجب انفصال است به طور موقت یا دائم متفصل کرد...

طبق اصل ۵۷ و ۱۵۶ قوه قضائیه دارای استقلال است و این استقلال

به دو دلیل تدریجی بود ۱) مستقل بودن از قوای دیگر [طبق اصل ۵۷]

۲) استقلال در قضاوت [طبق اصل ۱۶۴]

نکته: ماهیت کار قوه قضائیه قضاوت است و قضاوت باید بر مبنای

Sa
Su
Mo
Tu
We
Th

Date:

Subject:

و مسئول با تدوین کار را حقیقت انجام می دهند پس رکن اصلی قوه

قضائیه قضات هستند در نتیجه استقلال در قضات باعث تدبیر استقلال

در قوه قضائیه است.

دو جنب وظیفه‌ی قوه قضائیه :

۱) وظایف قوه قضائیه

اصل ۱۵۴] ... ۱- رسیدن و صدور حکم در مورد تنظیمات، تعزیرات،
شکایات، حل و فصل دعوی ... ۲- احمای حقوق عامه و کنترل
عزل و آزادی‌های مشروع ... ۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین
۴- کشف جرم و تعقیب مجازات و ... ۵- اقدام مناسب برای
تسلیمی از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.]

اصل ۳۳] در درخواستی حق مسلم هر فرد است و هر کس می‌تواند به منظور درخواستی
به دارگاه‌های صالح رجوع نماید ...]

۲) وظایف رئیس قوه قضائیه

اصل ۱۵۷] به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه در زمینه امور قضایی
و اداری و اجرایی ...]

اصل ۱۵۸] وظایف رئیس قوه قضائیه به شرح ذیل است ...]

تفاوت قوه قضائیه با شورای ریسه و

تعلیلی که در این جا از جهت وظائف ذکر شده در شورای ریسه وجود ندارد

در مورد وظائف ریسه شورای ریسه اصل خواص وجود نیاست بر خلاف

قوه قضائیه که وظائف ریسه اصل خاص دارد.

نکات های زیر نظر قوه قضائیه :

۱- دیوان عدالت اداری

۲- دیوان عالی کشور

۳- سازمان بازرسی کشور

اصل ۱۶۱ دیوان عالی کشور به منظور تطارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم

و ایجاد وحدت رویه قضایی و انجام مسئولیت هایی که طبق قانون بر آن محول

می شود بر اساس ضوابطی که ریسه قوه قضائیه تعیین می کند تسلسل می گردد. [

طبق این اصل دیوان عالی کشور دارای ۲ وظیفه است :

۱) تطارت بر اجرای صحیح قوانین ۲) ایجاد وحدت قضایی

دیوان عالی کشور به عنوان عالی ترین نهاد قضایی کشور محسوب می شود.

اصل ۱۷۳ به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به

بأمرین یا واحدها یا این نامه های دولتی و احقاق حقوق آنرا، دیوان به نام

دیوان عدالت اداری زیر نظر قوه قضائیه تأسیس می گردد. حدود اختیارات و نحوه

عمل این دیوان را قانون تعیین می کند.

طبق این اصل وظیفه دیوان عدالت اداری مشخص شده است.

در صورتی که آیین نامه مخالف با قوانین باشد، آیین نامه باطل می شود و در صورتی که

مخالف باشد با شرع یا ضد به سودای نظمیان فرستاده می شود.

اصل ۱۷۴ بر اساس حق رقابت قوه قضائیه نسبت به حسن جریان امور و

اجرای صحیح قوانین در دستگاه های اداری، سازمانی به نام سازمان

بازرسی کل کشور زیر نظر رئیس قوه قضائیه تسلل می گردد. حدود و

انتخابات و وظائف این سازمان را قانون تعیین می کند.

طبق این اصل وظیفه ی سازمان بازرسی کل کشور مشخص شده است.

ویج اشتراک و اختراق سازمان بازرسی کشور و دیوان عدالت اداری:

وظیفه ی هر دو تطبیق است. اما دیوان عالی کشور تطبیق در محکم

است اما سازمان بازرسی در دستگاه های اداری غیر قضایی است.

اصل ۱۶۲ رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل باید معتقد عادل و آگاه به

امور قضایی باشند و رئیس قوه قضائیه با مسورت قضات دیوان عالی

کشور آنرا بر این مدت پنج سال به این سمت منصوب می کند.

صلاحیت دیوان اداری:

صلاحیت کلی آن رسیدگی به نهاد های دولتی است.

ماده ۱۲ قانون تکلیف دادرس دیوان عدالت اداری [رسیدگی به شکایات،

تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوق از این نام ها و سایر نظامات و مقررات

دولتی و ... در مواردی که مقررات مذکور مغایر با شرع یا قانون د یا عدم صلاحیت

تقررات یا خود در از انجام وظایف که موجب تفسیح حقوق انتخابه شود.

استناد: تبصره ماده ۱۲ رسیدگی به تقسیمات قضائی قوه قضائیه و صرفاً

این نامه ها، بخش نامه ها و تقسیمات رسیدگی قوه قضائیه و صورتات

و تقسیمات شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، مجلس

خبرگان و شوراهای عالی امنیت ملی از متولین ماده خارج است.

۲. صدور رأی وحدت رویه در موارد مشابه که آراء متعارفین از شعب دیوان

صادر شده باشد.

۳. صدور رأی ایجاد رویه که در موضوع واحد، آراء مشابه متقد از شعب دیوان

صادر شده باشد.

نکته:

شورای انقلاب فرزند هم جز مواردی است که از وظایف دیوان ارادیه خارج شده اند.

اصل ۱۴ رسیدگی به اتهامات رئیس جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جرائم عادی

۲ اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه های عمومی دادگستری انجام می شود

بنده ۱۰ اصل ۱۱۰ عزل رئیس جمهور با نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان

عالی کشور به تخلف در وظایف قانونی، یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم نفاذ

دری بر اساس اصل هشتمادهم.

وظایف رئیس قوه قضائیه :

اصل ۱۵۷ به منظور انجام مسئولیت های قوه قضائیه در کلیه امور قضائیه

و اداره واحدهای مقام رهبری یک نفر معتمد عادل و آگاه به امور قضائیه و مدبر و

مدبر را برای مدت پنج سال به عنوان رئیس قوه قضائیه تعیین می نماید که عالی

ترین مقام قوه قضائیه است. ۲

وظایف :

بنده ۱۱ اصل ۱۱۰ عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس

از سزای در رئیس قوه قضائیه. ۱

۱- تسنن عفو یا تخفیف مجازات.

Date:

Subject:

Sa
Su
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

اصل ۱۴. وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه

قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کاندیدات رئیس قوه قضائیه به رئیس

جمهوری پیشنهاد می کند انتخاب می گردد. رئیس قوه قضائیه می تواند اختیارات تام

مالی و اداری و نیز اختیارات استعفای غیر قضات را به وزیر دادگستری تفویض

کند. در این صورت وزیر دادگستری دارای همان اختیارات و وظائف خواهد بود که

در قوانین برای وزیران به عنوان عالی ترین مقام اجرایی سینه می شود.

۳- پیشنهاد وزیر دادگستری به رئیس جمهور

وظایف رئیس دادگستری :

طبق اصل ۱۴. وزیر دادگستری دارای ۲ وظیفه است :

الف) رابط میان سه قوه

ب) توانایی دارا شدن اختیارات تام مالی و اداری و نیز اختیارات استعفای

غیر قضات.

سوال ۱

با توجه به اصل ۱۴۰ استقلال قوا چگونه است؟

نماینده وزیر دادگستری بنام قوه انضباطی با استقلال این قوه بهم

نمی زند زیرا بنام قوه فقط ارتباط است و قوا هیچ دخالتی در هم ندارند پس استقلال

کماکان در جای خود باقی است.

آیا به چنین شخصی که رابطه بین قوا است می توان وزیر گفت؟

بله، زیرا از مجلس رأی اعتماد می گیرد، بین هماتد وزراء و دیگر در برابر مجلس مسئول است.

آیا رئیس جمهور با شخص نوی اعمال او است؟

بله، زیرا وزیر رئیس جمهور است، پس رئیس جمهور باید پاسخ نوی اعمال او بدهد.

اصل ۱۱۱] هرگاه رهبر از انجام وظایف قانونی خود ناتوان شود ... تا هنگام معرفی رهبر،

شورای مصلحت از رئیس جمهور، رئیس قوه قضائیه و ... وظایف رهبری را به طور موقت

به عهده می گیرد ...]

۳ - عضویت در شورای موقت رهبری .

اصل ۱۷۷] بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در موارد ضروری به

ترتیب زیر انجام میگیرد... رئیس جمهور موارد اصلاح یا تنسیح قانون اساسی را

به شورای بازنگری قانون اساسی با ترکیب زیر پیشنهاد می نماید:

۱- اعضای شورای نگهبان ۲- رؤسای قوای سه گانه ۳... ۱۰

۴- عضو شورای بازنگری قانون اساسی

اصل ۱۷۶ به منظور تأمین منافع ملی و پایداری از انقلاب اسلامی و حمایت از

دعالت ملی شورای عالی امنیت ملی بر ریاست رئیس جمهور با وظایف زیر مقرر

شده است... اعضای شورا عبارتند از: ۱- رؤسای قوای سه گانه ۲... ۱۰

۵- عضو شورای امنیت ملی

اصل ۱۴۲ در این رهبر، رئیس جمهور و... توسط رئیس قوه قضائیه رسیدگی می شود

که برخلاف حق اعتراض منافی باشد ۱۰

۶- رسیدگی به دادرسی رهبر، رئیس جمهور، معاونان و وزیران و همسر و فرزندان

آنان

اصل ۱۲۱ رئیس جمهور در مجلس شورای اسلامی درصورتی که با حضور رئیس قوه قضائیه

و اعضای شورای نگهبان تکلیف می شود به ترتیب زیر نتوانند بیاورند ... [۱۰]

۷- حضور در جلسه می گویند رئیس جمهور را ...

اصل ۹۱] به منظور پاسداری از اسلام و قانون اساسی ... شورای به نام شورای

نگهبان یا ترکیب زیر تکلیف می شود ۱- ... ۲- شش نفر حقوق دان در رشته های

مختلف حقوق از میان حقوق دانان مسلمان که به وسیله ی رئیس قوه قضائیه

به مجلس شورای اسلامی معرفی می شوند و با رأی مجلس انتخاب می گردند [۱۰]

۸- معرفی حقوق دان به مجلس برای عضویت در شورای نگهبان

اصل ۱۵۸] وظایف رئیس قوه قضائیه به شرح زیر است: ۱- ایجاد تکالیفات

لازم در دادگستری به تناسب مودولیت های اصل ۱۵۹.

۲- تهیه لوائح قضائیه متناسب با جمهوری اسلامی ایران.

۳- استقام قضات عادل و شایسته و عدل و ضبط آنها و تغییر محل مأموریت

و تعیین مأمورین و ترفیع آنان و مساند آنها از امور اداری، طبق قانون [۱۰]

۹- ایجاد تکالیفات لازم در دادگستری.

Sa Date:
Su Subject:
Mo
Tu
We
Th
Fr

۱۰- تهیه لوایح قضائیه

۱۱- استخدام قضات عادل و عزل و نصب آنها

اصل ۱۷۴ براساس حق تطارت قوه قضائیه ... سازمان به نام سازمان

بازرسی کل کشور از نظر قوه قضائیه تشکیل می شود ...

۱۲- تطارت بر سازمان بازرسی کل کشور

سوال:

آیا لایحه قضائیه بالایحه قانونی تفاوت دارد؟

خیر، لایحه قضائیه همان لایحه قانونی است با این تفاوت که محتوای آن قضائیه است.

آیا لایحه ای که رئیس قوه قضائیه می دهد باید برود دولت و بعد برود مجلس؟ بر فرض

که برود دولت، آیا دولت می تواند در آن تصرف کند؟

نظریه تفسیری شورای نگهبان: لایحه باید از طریق دولت به مجلس راه یابد زیرا امکان

ارتباط با مجلس است. دولت می تواند در لایحه تصرف کند اما این تصرف باید

Sa Date:

Su Subject:

Mo با نظارت رئیس قوه قضائیه باشد. اگر دولت تا ۳ ماهه لایحه را به مجلس نفرستد

Tue

Wed

Thu

Fri

خود قوه قضائیه می تواند به طور مستقیم لایحه را به مجلس نفرستد.

Sa Date:
Su Subject:
Mo
Tue
Wed
Thu
Fri

مجمع تشخیص مصلحت نظام:

اصل ۱۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت نظام برای

تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف

قوانین شرعی یا قانون اساسی براند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان

را تأمین کند و مشاوری که رهبری بر آنان ارجاع می دهد و سایر وظایفی که

در این قانون ذکر شده است به دستور رهبری ذکر می شود. اعضا ثابت و متغیر

این مجمع را مقام رهبری تعیین می نماید. مقررات مربوط به مجمع توسط خود اعضا

تعیین و تصویب و به تأیید مقام رهبری خواهد رسید. [

طبق اصل ذکر شده مجمع دارای ۲ وظیفه اصلی است و

۱) حل اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان

۲) مشاوری رهبری

دلیل اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان به

فرض اول: مجلس می گوید نظر شورای نگهبان استنباط است

فرض دوم: گاهی به نظر شورای نگهبان می‌آید که طبق مقتضیات زمانه و مقتضات

باید قانون به علان نظر تصویب شود و شورای نگهبان فقط به قانون اساسی

و شرع توجه داشته باشد.

این فرض صحیح است زیرا در فرض اول مجلس نمی‌تواند در کار شورای نگهبان

دخالت داشته باشد زیرا شورای نگهبان برای پاسداری از قانون و دین

است پس استنباه کردن و استنباه نکردن آن به مجلس ربط ندارد.

نکته:

اولین اختلاف سال ۱۳۶۲ بود که مجلس قانون کار و قانون افزایش مگره‌های را تصویب

کرد ولی شورای نگهبان رد کرد.

نامه‌ای به اقامت خنجر دره) نوشته شد و اقامت در سال بهمن ۱۳۶۶ جمیع شخص مصلحت

آقامت را باید لغو کرد.

وظایف مجمع:

۱) وظایف عمومی و اصلی:

الف - حل اختلاف بین مجلس شورای نمایان

ب - بنیاد سیاست های نظام بنیاد اصل ۱۱۰ تعیین سیاست های کلی

نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با

مجمع تشخیص مصلحت نظام [

نکته:

این سیاستها از قوانین عادی مهم تر هستند.

پ - حل معضلات نظام که از طریق عادی قابل حل نیست

بنده ۸ اصل ۱۱۰ حل معضلات نظام که از طریق عادی قابل حل نیست، از

طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام [

ت - استیفای و نجات مربوط به فور مجمع

(۲) وظایف مقطعی و موقتی

الف - مشاوره رهبری اصل ۱۱۲ ... و مشاوره در امور که رهبری به

ب آنان ارجاع می دهد ... [

ب - انتخاب کمی از فقهای شورای نمایان اصل ۱۱۱ ... پس از

Sa Date:

Su Subject:

Mo

Tue

Wed

Thu

Fri

فقہی شورای نگهبان انتصاب مجمع تشخیص مصلحت نظام ... [۱]

ج. بازنگری قانون اساسی اصل ۱۷۷ ... اصلاح یا تقسیم قانون اساسی را

به شورای بازنگری قانون اساسی با ترکیب زیر پیشنهاد می نمایند: ۱ ... ۲ ...

۳. اعضای ثابت مجمع تشخیص مصلحت نظام ... [۲]

مصلحت و مصالح مدرسه :

مصالح مدرسه مصالحی هستند که شارع در مورد آنها نصیاً و اثباتاً هرگز نکرده است

که در این موارد حکم که حاکم بر حد به عنوان مصلحت شناخته می شود.

مصلحتی که ما در مجمع می گوئیم اینگونه نیست که شارع نظرش ندارد بلکه ممکن است

طبق نظر شارع باشد. اما در هر صورت مصلحت محدودیت زمانی وجود دارد

یعنی هر حکمی که بر اساس مصلحت و نظر شارع داده شود، هیچگاه دائر نیست.

اهل سنت به دنبال تحصیل حکم هستند و نگاه مومع به منابع فقہی دارند.

اما شیعه به دنبال تحصیل حجت است، این حجت ممکن است حکم ظاهری باشد

یا حکم واقعی و به دنبال این است که حجت برش تمام شود پس نگاهش به منابع

صنوف است .

ماصلحت را به عنوان منبع حکم در نظر نمی گیریم اما در استنباط هم ما کمک می کند .

کارکرد های مصلحت :

۱) مصلحت یکی از مؤلف های حکم حکومتی است [یعنی برای استنباط احکام و انشاء

حکم حکومتی]

۲) تخصیص اهم از مهم حکم تراهم

۳) موضوع سازی مصلحت [مثل انکم اعان علی علیہ السلام زکات را به اسب اضافه کردند]

یعنی مصلحت می تواند موضوعی را اضافه کند و یا کم کند البته در یک بازه ای زحاف

[پایان]

